

LBRIS

We know
books

*Un secol de poezie
română
scrisă de femei*

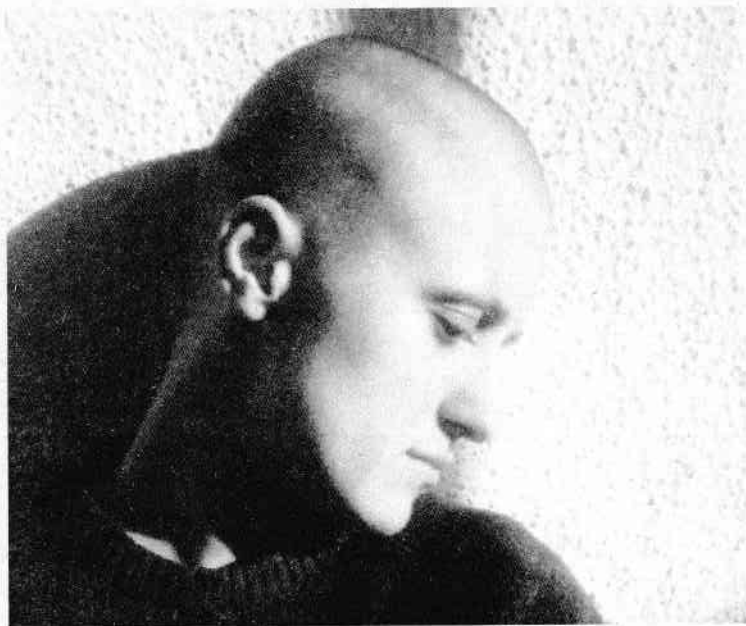
Volumul III
(1918 – 1944)

ANTOLOGIE DE
ALINA PURCARU
ȘI
PAULA ERIZANU

Fotografii de MARIA GUȚU

CARTIER

MARIA GUȚU s-a născut în 1996 în Republica Moldova. A studiat Imagine de Film la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice în 2016-2020. În prezent este studentă la școala de fotografie modernă din Sankt Petersburg, Docdocdoc. Din 2021, este membră a colectivului internațional Womenphotograph. Fotografiiile sale au apărut în publicații din România, Franța și Statele Unite ale Americii. Este interesată de fotografie documentară, spații izolate și legătura dintre om și mediu.

Cuprins

Despre autoarele antologiei	7
Voci între războaie	11
ALICE CĂLUGĂRU	21
Povestea macului	23
Șerpii	25
Buruieni	27
Pe drum	29
MARIA BOȚIȘ-CIOBANU	33
Clopotele	35
Lupta	36
Prietenie	37
Domnița	38
Sfârșit de toamnă	39
Nu-mi doresc	40
ELENA FARAGO	41
Iubește-mi mâinile	43
La marginea orașului	45
Un bun rămas... ..	49
Durerii	51
Trecea un om pe drum... ..	54
Era o fântână	55
NATALIA NEGRU	57
Melancolie	59
Scena a VII-a din poemul dramatic <i>Legenda</i>	60
Nostalgie	63

OLGA CANTACUZINO	65
Roata (fragment)	67
Pietrăria (fragment)	74
OTILIA CAZIMIR	77
Podoabe	79
Lacul	81
Amintire	82
Penumbra	85
Cu dragostea în brațe	87
Hotarul	88
CLAUDIA MILLIAN	89
Pisici	91
Vorbea o pisică	93
Noapte	94
Cântări pentru sufletul vegetal. Metamorfoză	96
Himeră	98
Nocturnă III	99
Prefață	100
ALEXANDRINA SCURTU	103
Copacul	104
Căsuțe triste	105
Trec zile... ..	106
Era târziu... ..	107
Diabolica	108
Vâltoare	109
OLGA VRABIE	111
Vise albe	113
Durerea	115

Singurătatea	116
Departe	118
SANDA MOVILĂ	119
Broderii pe evantalii	121
Marchize mici de Saxa	123
Autobiografie	125
Poem necunoscutei luptătoare de la 1848	127
Simfonia marilor orașe albastre	129
Balada marilor orașe galbene	131
EMILIA MARGHITA	133
Universitare I	134
Declarația mea	135
AURELIA POP-FLORIAN	143
Sonet	145
Zadarnic bateți drumul... ..	146
Sonet	148
AGATHA GRIGORESCU BACOVIA	149
Eu n-am cântat	151
Nocturna	153
Zbor	155
Flori de toamnă	157
Nimic	159
FLORICA RĂDULESCU	161
A fost odată... ..	162
Eu nu îți cer, poete	163
În amurg	164
În tren	165
Epitaful meu	166

MADDA HOLDA	167
Autobiografie	169
Amintiri din viitor	170
Virador	171
MAGDA ISANOS	173
Insulă	175
Călătoria	176
Prin el am cunoscut norodul... ..	178
Rugăciune	188
Doamne, n-am isprăvit!	189
Întoarcere	191
LUCIA ALIOTH	193
Sfat	194
Deșteptare	195
Fală	196
Satiră	198
FLORICA CIURA	201
Sonet	203
Pierdută	204
Cronică urbană	207
Logodnă	209
Dorinți	210
Resemnare	211
ANIȘOARA ODEANU	215
Evocare marină	217
Chemarea iubitului, primăvara	218
Șah	220

Cerc închis	221
Generații	223
Secția cer	225
Scenă în doi	226
RONSARDA CASTRO	227
Somn	228
Nomazii	230
ANȘA	233
Cugetând	234
Trei stele ursitoare	236
MARIA BANUȘ	239
Cântec de legănat genunchii	241
Scrisoare	242
Cântec mic	243
Fragment de primăvară	244
Stau la cumpăna lumilor	245
Schițe pentru un autoportret	247
Demon în paranteză	248
Ultimul dans	249
GALI HENEGARIU	251
N-ai să-nțelegi	253
Undeva	254
Rugă	255
MADELEINE ANDRONESCU	257
Zilele babii	258
Năduf	260
Fetele mării	263

OLGA CABA	267
Coloana	269
Invitație	270
Metamorfoză	271
Cântec de dragoste	272
Vas grec	273
Femeia vegetală	274
Marea socoteală	275
Despre fotografie	280

ALICE CĂLUGĂRU

Alice Călugăru este una dintre cele mai misterioase prezențe din literatura noastră. Istoricii și criticii literari nu au reușit să acopere zonele albe din biografia ei, deși au furnizat date importante pentru a schița un profil de scriitoare insolit și rebel.

Se știe că s-a născut la Paris, în 1886, unde tatăl ei, ofițer, se afla cu o bursă militară. După separarea părinților, ea rămâne cu tatăl, iar mama pleacă în Belgia cu cele două surori mai mari. Alice a absolvit Liceul „Sfântul Sava”, în aceeași promoție cu George Topîrceanu, de care a legat-o, în timp, o prietenie și o corespondență bogată, iar în 1905 a publicat volumul de poeme *Vioarele*. După această dată, s-a mutat la Paris, unde a fost nevoită să schimbe slujbe diverse pentru a supraviețui. În Franța și-a luat pseudonimul Alice Orient și în 1913 a participat la un concurs literar organizat de revista *Femina*, unde s-a clasat pe locul doi, cu poezia *Les perles* (traducerea poemului *Cântec de plasă*). Se mai cunoaște faptul că a călătorit intens (în Belgia și America de Sud mai ales) și că în 1921 s-a căsătorit cu ziaristul francez Louis Constant Edgar Müller. Ultimul lucru care se știe cu certitudine despre ea este că a publicat romanul cu tentă autobiografică *La Tunique verte*, Amiens, 1924. Într-un articol inclus în volumul *Inscripții pe marginea anilor*, Otilia Cazimir o evocă admirativ, numind-o „cea mai mare poetă română”, și tot ea amintește laudele pe care Tudor Arghezi le-a adus poetei, considerând-o „cel mai mare poet al generației mele”. Otilia Cazimir i-a dedicat, de altfel, și un poem, inclus în această antologie.

Împreună cu Elena Farago și Claudia Millian, este inclusă în *Antologia poeziei simboliste românești*, alcătuită de Lidia Bote (Editura pentru Literatură, 1968), care enumeră publicațiile unde a colaborat: *Semănătorul* (1903), *Analele literare, politice, științifice* (1905), *Viața literară* (1906), *Revista noastră* (1906), *Convorbiri literare* (1906, 1921, 1925, 1926-1930), *Viața literară și artistică* (1907), *Ramuri* (1908), *Luceafărul* (1910-1912, 1914), *Viața românească* (1910-1913). Din durata colaborării cu *Convorbiri literare*, reiese că Alice Călugăru nu a dispărut cu totul din spațiul literar românesc în perioada dintre cele două războaie. Amprenta ei stilistică ține, de altfel, mai mult de particularitățile modernismului decât de simbolism, motiv pentru care a și fost selectată în acest volum.

Povestea macului

De treci, urechea s-o ații
S-acuți povestea mea ce-o cânt
În nesfârșitele câmpii
Din veacuri lungi, bătut de vânt.

Sunt mac aprins cu foi subțiri
Și ca un flutur de ușor,
Încât de trece-un vânt, te miri
Că nu mă ia cu dânsu-n zbor.

Dar eu de mult am fost vrăjit,
De am rămas d-atunci mereu
Pământului înlănțuit
Prin vraja somnului cel greu.

Sunt strop căzut în câmp din zări,
Din valuri roșii de amurg
Ce nentrerupt în depărtări
Spre alte lumi aprinse curg.

→

Port greul, dulcele-mi venin;
Îl torn în veacuri pe pământ,
Și totuși, veșnic rămân plin.

Și dulce-i somnul ce-l trimet
Căci te cuprinde-atât de blând,
Ți-nchide ochii atât de-ncet,
C-ai adormit... și nu știi când.

Sunt macul, floarea cea de foc
Și ca suflarea de ușor,
Al celor fără de noroc
Viclean și blând mângâietor.

(Din volumul *Viorele*, Stabilimentul
grafic „Albert Baer”, 1905)

Șerpii

Sub falnica desfășurare de crengi a umedei păduri
Mă culc în ierburi legănate, și-n palme tâmplele-mi se razmă;
Și nu las somnul să mă-nfrângă cu-a buruienilor mireasmă,
Ci lin încep să șuier cântul ce cheamă șerpii lungi și suri.

Să vie-alunecând sub frunze, cu-ncete mlădieri de ape,
Cu zvârcoliri de-ascunse flacări verzui, ce-ar tremura sub jar,
Să-ntindă aspri către mine vicleanul cap triunghiular
În care tulburi ochi veghează sub străveziile pleoape.

Cu-o fluierare prelungită încep necunoscutul cânt,
Ce-o să-i adune de departe ș-amăgitor o să-i dezmierde.
Și ei se vor târi spre mine pe mușchiul înflorit și verde,
Ieșind pe rând din întuneric, cum ies izvoare din pământ.

Și iată că de pretutindeni aud un foșnet de stuțișuri:
Erau încolăciți pe ramuri, ca lanțul iederii, vicleni;
Își plămădeau prin ierburi crude veninul lor de buruieni;
Dormeau ca apele pădurii ascunși sub grelele pietrișuri.

De când descântecu-mi departe zvârli întâiul său fior,
Deodată fiecare-n codru lăsat-a cuibul singuratic,
Și-nvinși de jalea prelungită a fluieratului cromatic
Își măsurară-n ritmu-mi straniu, încet, alunecarea lor.

→

Veniți, o, șerpi, târând prin ierburi, pe mlădiosul vostru pântec,
Prin ierburi lungi – ca lănci – prin pietre, al vostru chip de vis! Veniți!
Voi ce vă-ncovoiați, ca lanțuri, sunteți de-acum înlănțuiți
De necurmatele cadențe ce torc nemaicântatu-mi cântec.

Veniți misterioși și falnici, voi, fermecați de-un glas străin!
De-acuma zvârcolirea voastră numai la ritmul meu se schimbă
Și fără vlagă e-mpotrivă-mi primejdioasa voastră limbă,
Ce ca o floare otrăvită înalță-amarul ei venin.

Eram prin ierburi lungi culcată și v-așteptam cu ochi la pândă
Și-acum voi mi-ați adus întreaga putere-a tainicei păduri
Și viclenia mi-ați predat-o cu-nșelătoare cotituri;
Iar, fluierarea mea, de-acuma, se schimbă-n cântec de izbândă!

Mă reazem de-un copac ș-acolo aștept tot neamul vostru-nvins
Să mi se-adune la picioare cu trupuri âcere de spadă,
Să-nalț, încolăcind pe brațu-mi întins, sălbateca mea pradă,
Și-n cingători însuflețite să las să-mi fie brâu-ncins.

Făr' de putere împotriva-mi, pădurea-ntreagă-mi este roabă.
Ea, ce mă-nlănțuia cu aspra-i mireasmă și cu teama-i grea,
De-acum împărăția-i toată de taină și fior e-a mea.
Și-nveninata-i vrăjmășie e cucerita mea podoabă.

(Din *Periodice*, inclus în volumul *Versuri*,
Editura pentru Literatură, 1968, ediție îngrijită de
Ecaterina Săndulescu cu o Introducere de Dumitru Micu)

Buruieni

Sălbatica grădină-i amar îmbălsămată
De buruieni înalte ce cresc cotropitoare.
Mireazma-i plămădită-n a soarelui dogoare
Rămâne totuși crudă, ș-adânc răcoritoare.

Din ramura de floare și frunză fură vântul,
Și sufletul mi-l umple, și sângele mi-l bate,
Și tâmpla-mi răcorește cu sărutări curate,
Și părul mi-l resfiră cu mâini îmbălsămate.

Un glas de mii de greieri îmi cântă la picioare
Și prin trifoi sălbatec, ș-amară păpădie,
Fug verzile șopârle cu-alunecare vie,
Și surii șerpi în ierburi cu apa se-mlădie.

În vânt se împreună, cu gustul cel de cimbru,
Cu gustul cel de miere al florilor de soare,
Miros de nalbă sarbăd, și tainic de cicoare,
Miros de izmă verde, îmbătător și tare.

→

Și totdeauna dulce și aspru mușetelul
Miroase ca pământul și soarele. Pelinul
Îmbălsămează iarba, amețitor ca vinul
Și negrele semințe de mac, își torn veninul.

Simțirea mea ca vântul colindă prin grădină,
Ca șerpilor pe pământul ce proaspăt se mlădie,
Ca florile, în stelbă mi-o strâng, și cu beție
Ca greierii din ierburi mi-o cânt în taină mie.

(Din *Periodice*, inclus în volumul *Versuri*,
Editura pentru Literatură, 1968, ediție îngrijită de
Ecaterina Săndulescu cu o Introducere de Dumitru Micu)

Pe drum

Ah, nu mai știu pe care țărni, ca moartă
Sunt azvârlită iar! În care parte
A lumii valul zilelor mă poartă!...
Dar simt că pretutindeni sunt *departe*.

Atât de tristă-n suflet se ridică
Beția zborului mereu-nainte,
Că nu mă uit în urmă: căci mi-e frică
De suferință-aducerii aminte...

Când mă deștept în noapte câteodată
Din visu-mi trist, mă-ntreb, în care țară
Am adormit – și cât de-ndepărtată
Plecând spre ziuă voi lăsa-o iară?

Mă-ntreb, ce mări se-aud vuind în noapte,
Pe ce oraș cad ropote de ploaie,
Ce fluviu-nalță către geamu-mi șoapte,
Ca-n suflet întristarea-mi s-o îndoiaie?

→

Și încerc atunci ca să-mi aduc aminte
Ce zări vor răsări spre dimineață,
Când soarele-n lumina sa fierbinte
Încet le va desfășura din ceață.

Acolo... e un lac cu apa verde,
Cărunt de păsări albe și de spumă,
Și mai departe-un munte șters se pierde,
Ce-n zori se va învineți sub brumă...

Ori poate, între țârmuri nevăzute,
Cu veșnic rennoita ei culoare,
Cu bărci rătăcitoare și pierdute,
Se leagănă cu cântu-i lung o mare.

În veci, deasupra zărilor schimbate,
Perdeaua sorții mele cea fugară
Se-nlătură pe cer ca să-mi arate
Alt țârm, altă cetate, altă țară...

Ca să mă-nvețe iarăși sfâșierea
Plecării mele veșnic mai departe,
Nemaiînfățișându-mi nicăierea
Pe-acei de care viața mă desparte!

Voi ce-ați voit ca soarta să mă-ndrume
Spre voi! o! cum aș vrea să nu m-alunge!
De cum să vă urmez în larga lume,
Când însămi eu nu mă mai pot ajunge?

Aș vrea să dau viața mea întreagă,
Și inima-mi în care patimi luptă!
Dar inima-mi de câte ori se leagă,
De-atâtea ori de-un nou exil e ruptă!

Ș-atuncea resemnarea mea mă lasă
Ca să fiu smulsă și rătăcitoare
Purtată-n veci, cu lenea dureroasă
A ramurei de iederă pe mare...

(Din *Periodice*, inclus în volumul *Versuri*,
Editura pentru Literatură, 1968, ediție îngrijită de
Ecaterina Săndulescu cu o Introducere de Dumitru Micu)